

DESCOPERIRI ARHEOLOGICE ÎN RAIONUL GIURGIU

Raionul Giurgiu din regiunea București a atras în nenumărate rînduri atenția arheologilor, datorită numeroaselor așezări omenești presărate pe teritoriul său; dar în prea puține cazuri, în trecut, aceste așezări au fost cercetate mai amănunțit, iar de cele mai multe ori nu avem nici date precise despre rezultatul cercetărilor și nici materialul descoperit.

În anul 1913 a fost făcută o descoperire la Bălănoaia, unde s-a dat la iveală cunoscutul « lebes », care se află astăzi la Muzeul Național de Antichități din București.

Datele existente arată că, în anii 1929—1930, Ion Andrieșescu a săpat în Măgura Mare de la Oinac-Comasca și lângă ea a descoperit un cimitir din secolul al IV-lea și un mormînt din orînduirea comunei primitive. O parte din materialele scoase se găsesc la Muzeul Național de Antichități din București, iar o altă parte s-a pierdut ¹.

Între anii 1933—1935 au fost săpate așezările de la Petru Rareș (Albele) și Tangîru, de unde s-a scos un bogat material neolitic, care, în parte, se găsește la Muzeul Raional Giurgiu ².

Un sondaj s-a făcut la tellul numit Gorgana, aflat între satele Puieni și Pietrele, așezare primitivă de mari dimensiuni, situată într-o poziție dominantă în lunca Dunării. Materialul de aici, format din unelte de silex, piatră și os, unelte agricole din corn de cerb, unelte de pescuit și ceramică se găsește în parte la Muzeul Raional Giurgiu ³. Acest obiectiv, întru totul asemănător celui de la Glina, a fost atacat într-o măsură restrînsă, deși el ar fi putut completa și verifica datele săpăturilor așezării de la Glina, care cuprinde o stratificare complexă a unor resturi neolitice caracteristice regiunii ⁴.

Dacă privim harta așezărilor omenești descoperite în R.P.R., publicată în revistele de specialitate și în manualele de Istoria R.P.R., constatăm absența așezărilor amintite mai sus; mai observăm de asemenea că în regiunea dintre Oltenița și Zimnicea nu sînt trecute pe hartă aproape nici un fel de descoperiri arheologice

¹ I. Andrieșescu, *Revista de preistorie și antichități naționale*, anul 1, nr. 1, septembrie 1937.

² D. Berciu, *Săpăturile arheologice de la Tangîru*, în « *Buletinul Muzeului jud. Vlașca* », București, 1935, v. I; *Săpăturile de la Petru Rareș*, în « *Buletinul Muzeului jud. Vlașca* », București, 1937, vol. II.

³ D. Berciu, *Săpăturile arheologice din jud. Vlașca*, în « *Studii* », nr. 1, anul 2, ianuarie—martie 1949.

⁴ I. Nestor, *Despre cercetările și săpăturile arheologice executate în 1948 în regiunile extra-carpatice*, « *Studii* », nr. 1, anul 2, ianuarie—martie 1949, p. 157.

în comparație cu alte regiuni mult mai bogat reprezentate din acest punct de vedere (Transilvania și Moldova).

Acest gol, precum și dorința de a contribui la desființarea lui, ne-a determinat să întreprindem o serie de cercetări pe teren, urmărind să fixăm pe harta raionului urmele de viață omenească existente din cele mai vechi timpuri și, prin culegerea materialului de suprafață, să determinăm felul așezărilor existente.

Așezare geografică. Raionul Giurgiu, situat la marginea Dunării, a oferit, datorită acestui mare fluviu, o minunată cale de comunicație și condiții favorabile de trai pentru om.

Unca Dunării, cu numeroasele sale bălți și cursuri de ape, apoi terasele cimpiei Dunării cu suprafețe întinse de pământ roditor, terenul ridicat și mai spre nord undulat, au atras pe om și l-au determinat să se așeze aici, putându-se ocupa intens cu pescuitul, agricultura și creșterea vitelor.

Dacă luăm în considerație că în aceste locuri se întindeau altădată păduri nesfârșite, pline cu tot felul de animale sălbatice, ne vom da seama că omul a avut la dispoziție un bun mediu de dezvoltare și, din aceste motive, așezările sînt înșirate aproape unele lângă altele de-a lungul teraselor Dunării și a diferitelor cursuri de apă. În partea de nord a raionului, unde terenul prezintă înălțimi printre care curg ape provenind din izvoare cu debit bogat de apă, așezările sînt tot atît de numeroase.



Lucrările pentru identificarea punctelor cu resturi arheologice au început în anul 1952, cînd am anunțat Secția de Istorie a Academiei R.P.R. despre descoperirile făcute în jurul orașului Giurgiu.

Delegații trimiși, împreună cu personalul științific al Muzeului Giurgiu, au întreprins între 1—3 mai o cercetare de suprafață de la est la vest în lungul malului Dunării. Rezultatele acestor cercetări au fost consemnate în raportul înaintat Secției de Istorie a Academiei R.P.R., iar materialul cules a fost depus la Muzeul Național de Antichități din București și la Muzeul Raional Giurgiu.

Punctele identificate și înscrise pe harta raionului sînt următoarele:

a) Cimitirul Smîrda-Giurgiu. Fragmente ceramice din epoci diferite, cele mai vechi aparținînd probabil secolului IV-VI e. n. Așezarea este distrusă din cauza înhumărilor făcute în cimitirul actual.

b) Coasta viilor. La est de cimitirul Smîrda s-au găsit resturi ceramice din epoca de bronz sau din prima epocă a fierului.

c) Marginea terasei între șoseaua Oinac și lunca Dunării. Fragmente ceramice numeroase, care după tehnică și forma vaselor arată că ele pot fi datate din mai multe epoci: unele pe la sfîrșitul epocii de bronz, altele din epoca dacică, iar unele de la începuturile îndepărtate ale feudalismului.

d) Personalul științific al Muzeului Giurgiu a cercetat apoi toată terasa, pînă la punctul Malul Roșu, la aproximativ 6 km est de Giurgiu.

De aici s-au cules silexuri și fragmente ceramice din aceleași epoci ca mai sus. Într-o săpătură de bordei ciobănesc, făcută în malul terasei, s-a putut observa la circa 1,20 m adîncime o vatră tăiată în secțiune și multe oase omenești.

Delegații Secției de Istorie a Academiei R.P.R. au identificat și următoarele puncte în drumul făcut spre nordul raionului:

e) Comuna Sf. Gheorghe. Ceramică de la sfîrșitul epocii de bronz și din a doua epocă a fierului. Spre sud, oase de animale, bucăți mici de chirpic și fragmente ceramice din lut amestecat cu scoici pisate. Pe terasa satului s-au găsit fragmente

ceramice din epoca feudală timpurie, provenind de la vase în formă de borcan. Același material s-a găsit și în altă parte a satului. Pe locul numit « la olane » s-au găsit fragmente din toarta unei amfore și cioburi din corpul unor vase de același tip.

f) Comuna Frătești. În punctul numit la Cetate a fost cercetată o fortificație de pământ, de formă patrată cu șanț și val, aflată la 1 km spre nord-est de satul Frătești. Intrarea în fortificație se făcea prin mijlocul laturii de est, pe locul unde atît valul, cît și șanțul sînt întrerupte. Cetatea este orientată cu cele patru colțuri spre punctele cardinale. Mai mult de jumătate din lungimea valului, pe partea de vest, a fost în bună măsură nivelată prin arături. Lungimea unei laturi măsurată pe fundul șanțului este de 67 m. Șanțul este adînc de 1,35 m, iar valul de pământ se înalță deasupra nivelului actual al locului împrejmuit de la 1,10—1,50 m. Aici nu s-au găsit fragmente ceramice. După starea de conservare a șanțului și a valului de pământ, cetatea datează din epoca feudală.

Pe Valea Olăresei, ce se află la circa 2 km la nord de satul Frătești, pe panta de nord, unde această vale se întîlnește cu Valea Mare, la o veche carieră de piatră s-au găsit fragmente ceramice din a doua epocă a fierului și altele mai puțin caracteristice, care par a fi mai vechi.

Pe Valea Mare, între punctul Izvoarele și capătul de sud al eleșteului Frătești, pe versantul de est, s-au adunat mai multe fragmente din vase cenușii lucrate la roată. Ele datează din epoca geto-dacică.

Pe versantul de vest al aceleiași văi, spre sud de izvorul Duduita, s-au cules numeroase fragmente ceramice care după aspect, aparțin epocii de bronz, primei epoci a fierului și epocii geto-dacice¹.



În cursul anului 1953 cercetările noastre s-au îndreptat spre partea de vest a raionului, unde, din informațiile aduse de tovarășii învățători Nedea Stancu și Stănescu Vasile din satele Drăghiceanu și Rălești se arăta existența unor vechi așezări pe teritoriul acestor sate. Cercetările făcute de noi au atins comunele Putineiu, Căcaleți, Drăghiceanu, Rălești și Gogoșari. Materialul cules de la suprafață arată că în aceste locuri au existat așezări din diferite epoci.

g) Comuna Putineiu. S-au cules fragmente ceramice din vase lucrate la roată, din pastă roșiatică cu pietricele, ornamentate prin linii incizate paralele. Aceste fragmente datează din epoca migrațiunii popoarelor, foarte probabil secolul al IV-lea.

Pe locul numit Grădiștea Fetei cu ocazia unei mici săpături făcute de un sătean, s-a descoperit un schelet asupra căruia s-au găsit nasturi sferici din plumb, cu toțițe din epoca feudală.

h) Comuna Căcaleți. În partea de sud-vest a satului se află o carieră de nisip, de unde sătenii dezgolesc urme de vetre, oase omenești, fragmente ceramice și chiar vase întregi. Am obținut trei vase găsite de localnici, care provin foarte probabil din morminte. Unul este lucrat cu mîna, din pastă de culoare neagră, lustruit. Prin forma lui, cu gura retezată oblic și mai ales pe baza toartei de secțiune triunghiulară îl datăm din prima epocă a fierului (fig. 1, A). Altul, de forma unei străchini, este lucrat la roată din pastă cenușie cu urme de mica, nu are nici o ornamentație (fig. 1, B). Ultimul de forma unei cănițe înalte, lucrat tot la roată, de aceeași culoare și din pastă fără mica, nu are nici el ornamente (fig. 1, C).

¹ Pentru așezările de la litera a, b, c, e și f, datele sînt luate din: Eugen Comșa și Sebastian Morintz, Raportul cu privire la rezultatele cercetărilor de suprafață efectuate în împrejurimile orașului Giurgiu, 1—3 mai 1952.

După tehnica lucrului și după forma lor, aceste vase datează din secolul al IV-lea e. n.

i) Satul Drăghiceanu. La nord-vest de poteca Drăghiceanu-Cacaleți, la circa 100 m de sat, se găsesc trei măguri șterse de arătură, de unde am cules numeroase așchii de silex, răzuitoare întregi și fragmente de lame. Materia primă folosită la confecționarea acestor unelte este de diferite culori. Pe același loc au fost găsite cioburi de vase lucrate din pastă amestecată cu pleavă. Împreună cu ele s-a



Fig. 1. — Vase din mormintele de la Cacaleți.

găsit și o dălțiță de piatră, tip calapod. Uneltele de silex, cioburile și dălțița datează din epoca neolitică timpurie (fig. 2).

În satul Drăghiceanu de pe locul unde se ridica o construcție s-a găsit o armă feudală împreună cu câteva fragmente ceramice (unul smălțuit). Aceste materiale datează aproximativ din secolul al XIV-lea.

f) Satul Rălești. Așezat față în față cu satul Drăghiceanu, este despărțit de acesta printr-o gîrlă ce formează aici un mare bazin. În partea de nord-vest a satului, pe versantul de est al unei înălțimi se găsesc urmele unei așezări. Din arătură am cules numeroase fragmente ceramice lucrate la roată, de culoare cenușie și foarte groase. Această așezare poate fi datată din epoca feudală timpurie.

g) Comuna Gogoșari. La aproximativ 1 km vest de centrul satului, pe șoseaua ce merge la Drăghiceanu, pe locul cunoscut sub numele de Siliște sau Vatra Siliștilor se află cimitirul actual al satului.

În luna mai 1953, pe cînd se săpa o groapă de mormînt s-au găsit cinci schelete, care, după descrierea unui martor ocular la săpare, erau înhumate șezînd. În mijlocul acestui grup se afla o vatră rotundă înaltă de circa 20 cm cu resturi de cenușă, iar în fața a patru din schelete erau așezate cîte un vas, dintre care unul avea capac. Nu au fost observate alte obiecte, iar în interiorul vaselor nu se afla nimic.

Primul vas, și anume cel mai mare, a fost găsit acoperit cu un capac. Capacul nu este al vasului, ci este de fapt restul unui vas ce a fost așezat deasupra cu fundul

în sus (fig. 3, A). Pasta, comună ambelor exemplare, este fină, cu paiete de mica, mai vizibile în vasul capac, și de culoare cenușie-neagră. Ambele sînt lucrate la roată. Vasul propriu-zis este înalt de 0,100 m cu diametrul la gură de 0,185 m și diametrul fundului de 0,075 m și are trei toarte. Nu are nici un alt fel de ornament. Fundul prezintă o fisură din fabricație (fig. 3, B). Capacul este înalt de 0,055 m cu diame-

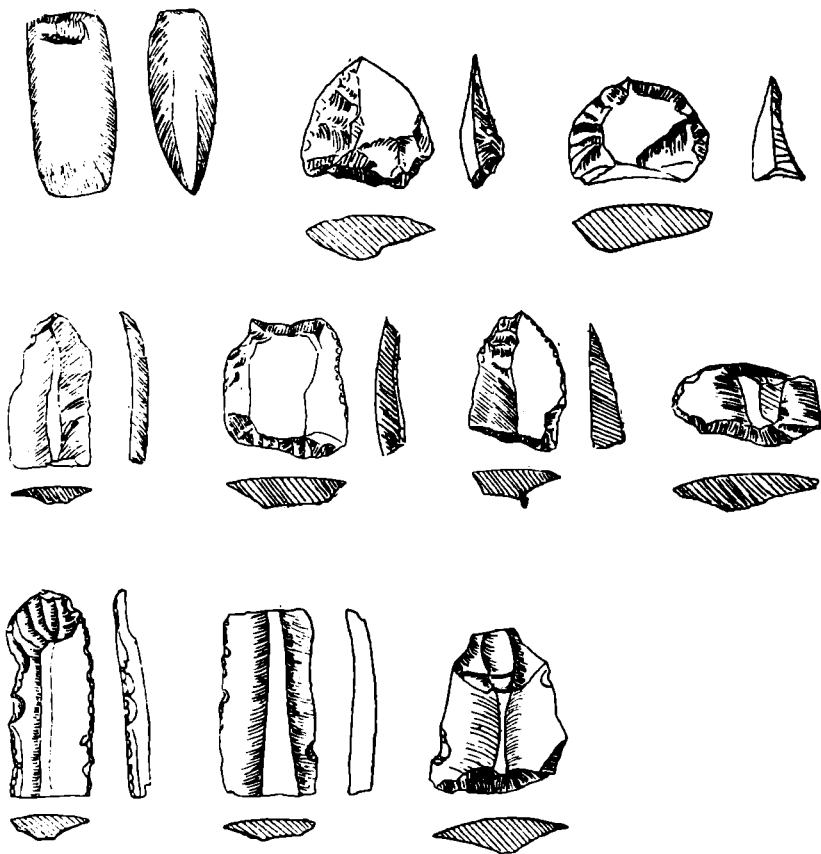


Fig. 2. — Dălțița și unelte de silex de la Drăghiceanu.

trul gurii de 0,132 m și al fundului de 0,069 m, și are ca ornament o bandă în relief la partea superioară (fig. 3, F).

Un alt vas lucrat la roată, în formă de borcan, de culoare negricioasă cu pete cenușii roșiatice, este lucrat dintr-o pastă grosolană frământată cu pietricele. Are înălțimea de 0,085 m, diametrul gurii de 0,080 m și al fundului de 0,055 m. Umerii vasului sînt ornamentați printr-o linie incizată în spirală (fig. 3, C).

Alt vas, lucrat la roată, dintr-o pastă mai fină, de culoare neagră-cenușie este înalt de 0,065 m, cu diametrul gurii de 0,120 m și al fundului de 0,059 m are ca ornament o bandă circulară în relief la partea superioară (fig. 3, D).

Ultimul, în formă de strachină mică, dar mai înalt, este lucrat la roată din aceeași pastă fină în care lucesc paiete de mica, are o înălțime de 0,057 m,

diametrul gurii de 0,158 m, al fundului de 0,066 m și este lipsit de ornamente (fig. 3 E).

După compoziția pastei din care sînt făcute și forma lor, vasele descoperite în cimitirul actual de la Gogoșari, pot fi datate din secolul al IV-lea e. n.

Tot în acest cimitir a fost cules un ciob de oală, lucrat din pastă fină la roată, de culoare ocru. Este ornamentat cu roțița dințată. Fragmentul este prea mic pentru

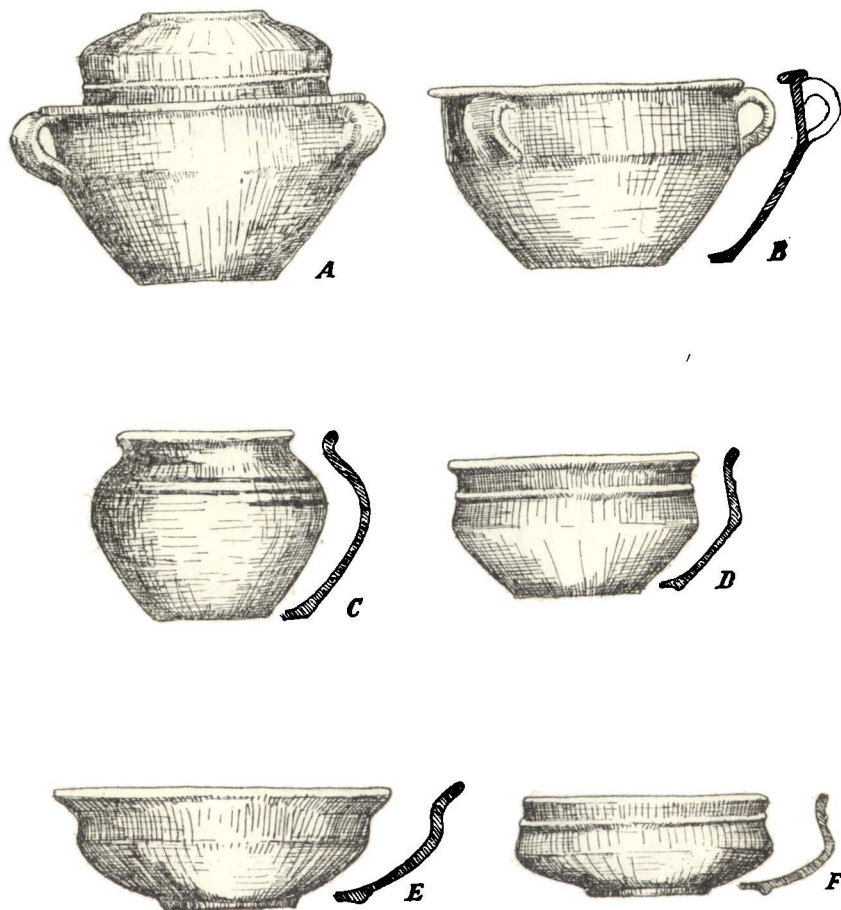


Fig. 3. — Vasele descoperite în cimitirul de la Gogoșari.

a se defini felul ornamentației, dar se pare că ar fi o bandă de linii paralele, așezate în unghiuri.

Toate aceste vase au fost scoase de la circa 1,70 m adîncime. Continuîndu-se săparea mormîntului actual s-a distrus orice altă urmă. Același martor arată că, în nenumărate rînduri, au fost scoase din acest cimitir fragmente ceramice și oseminte. Cimitirul actual are o porțiune liberă ce începe chiar de la mormîntul săpat în mai și care se întinde spre est pe o suprafață de circa 1500 m

și unde s-ar putea face săpături pentru dezvelirea întregului cimitir din secolul al IV-lea e. n.

Spre sud-vest de cimitirul actual, pe malul gârlei Gogoșari, se găsesc carierele de nisip ale satului. Malul înalt se surpă zilnic distrugându-se destul de repede toate urmele ce apar în el.

Cercetînd și acest mal, înalt de circa 6 m și întins pe 300 m lungime, am văzut gropi cu urme de cultură, ce se adîncesc în pămîntul neumblat pînă la 3—4 m sub

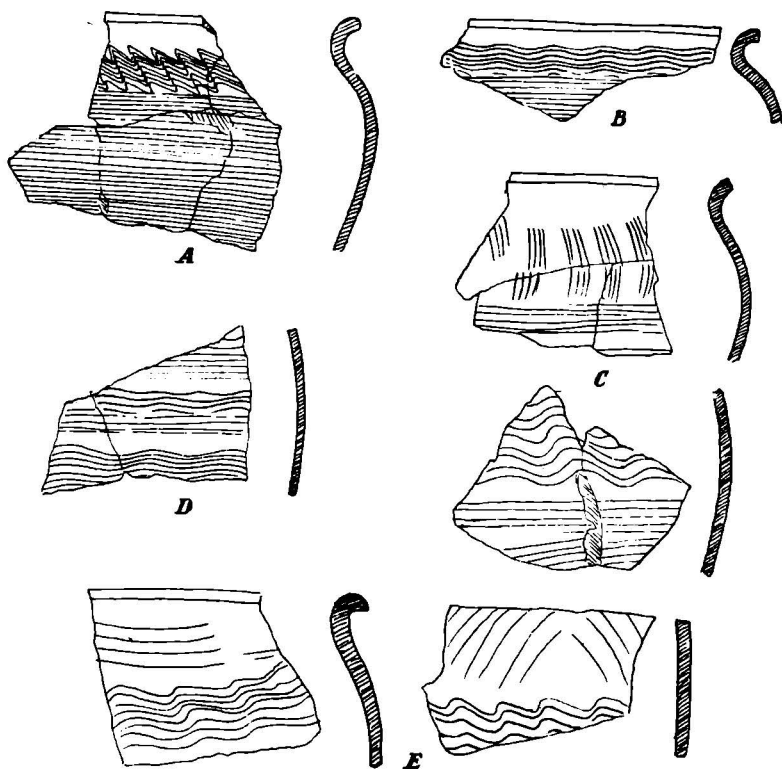


Fig. 4. — Fragmente ceramice de la Gogoșari.

nivelul actual al solului. Se mai văd secțiunile a numeroase cuptoare, vetre, gropi în formă de pilnie și gropi dreptunghiulare.

Materialul cules din aceste locuri este următorul:

Fragmente ceramice.

1. Resturile unui vas borcan, din pastă neagră cu nisip și buza răsfrîntă, avînd ca desen pe partea superioară, chiar sub buză, o bandă de linii în val lucrată cu pieptenele. După această bandă urmează un ornament de linii paralele făcute cu pieptenele, pînă la baza vasului (fig. 4, A).

2. Fragment dintr-un vas borcan din pastă neagră cu nisip mare, buza puțin răsfrîntă, avînd ca ornament o bandă ondulată, după care urmează același motiv de linii paralele trasate cu pieptenele (fig. 4, B).

3. Resturile unui vas borcan scund, din aceeași pastă și culoare, dar cu ornament ondulat, alternînd cu bandă circulară de linii, lucrate cu pieptenele (fig. 4, D).

4. Fragment ceramic din aceeași pastă și culoare, dar cu ornament din trăsături neregulate verticale și o bandă de linii trasate neregulat cu pieptenele (fig. 4, C).

5. Mai multe fragmente ceramice de culoare roșie, din aceeași pastă și cu ornamente similare (fig. 4, E).

6. Fragmente ceramice din pastă fină de culoare cenușie, cu suprafața lucioasă.

Toate acestea datează din secolul al IV-lea e. n.

7. O sticlă care pare a fi din faianță, foarte friabilă, datorită focului, înaltă de 0,130 m, cu baza pătrată de 0,025 m. Se pare că este un obiect roman de import (fig. 5).

Alte materiale:

8. Bulgări de zgură proveniți din turnarea metalelor găsiți într-o groapă împreună cu ceramica datînd din secolul al IV-lea.

9. O coadă de fier găsită la circa 1,20 m adîncime, ieșind din mal și care poate fi coada unei linguri de turnat metalul sau o legătură de la căruță.

10. Un mîner de os pentru cuțit, lung de 0,080 m.

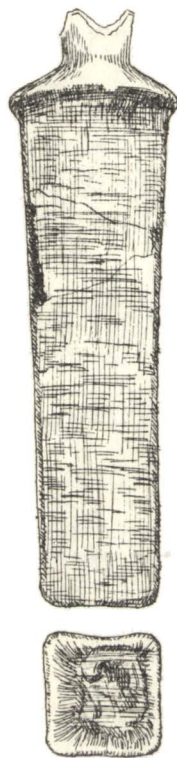


Fig. 5. — Sticlă din stațiunea Gogoșari (mărimă naturală).

CONCLUZIE

Din cercetările făcute pe o parte din teritoriul raionului Giurgiu, rezultă o intensă locuire a acestui pămînt din timpurile cele mai îndepărtate.

Materialul cules arată că așezările neolitice alternează, iar în unele cazuri sînt suprapuse de așezări din epoca de bronz, fier, migrațiuni și feudale.

Descoperirea mormintelor de la Gogoșari, împreună cu toate urmele găsite în aceste locuri, poate da la iveală, dacă declarațiile martorului ocular se confirmă, și un nou fel de înmormîntare puțin cunoscut la noi, dar semnalat în partea de răsărit a Europei.

Dat fiind numărul destul de mare de așezări dacice tirzii descoperite în regiunea dintre Giurgiu și Oltenița, socotim că descoperirile din secolul al IV-lea ar putea servi la dovedirea, în mare măsură, a continuității populației locale, începînd din epoca dacică pînă în secolul al IV-lea.

Totuși, resturile arheologice descoperite la suprafață, nu sînt suficiente pentru determinarea precisă a așezărilor, acest lucru putîndu-se face numai prin sondaje sau chiar săpături mai întinse.

Din punct de vedere practic, s-au marcat pe harta raionului Giurgiu o serie întregă de așezări, necunoscute pînă astăzi, fapt care vine să completeze golurile ce existau pînă în prezent pe harta arheologică a patriei noastre (fig. 6).

G. Rădulescu și M. Ionescu.
Muzeul Raional, Giurgiu

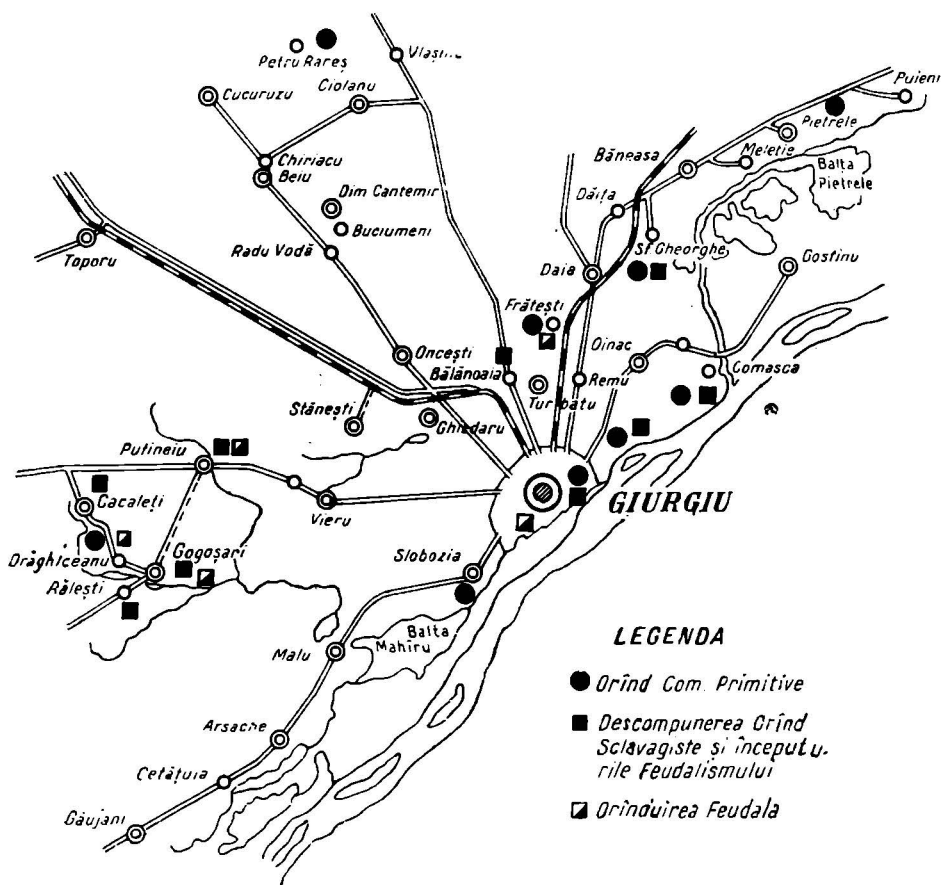


Fig. 6. — Harta stațiunilor arheologice din sudul raionului Giurgiu.

АРХЕОЛОГИЧЕСКИЕ НАХОДКИ В РАЙОНЕ ДЖУРДЖУ

(КРАТКОЕ СОДЕРЖАНИЕ)

В течение 1952 и 1953 гг. в районе Джурджу был предпринят ряд археологических исследований, по случаю которых были идентифицированы человеческие поселения первобытно-общинного и раннефеодального строя. Особенно ценной является находка кладбища IV в. н. э. в Гогошари. Следы дакийских поселений, входящих в состав этого района, встречаются довольно часто.

ОБЪЯСНЕНИЕ РИСУНКОВ

Рис. 1. — Сосуды из могил в Какалеци.

Рис. 2. — Долото и кремневые орудия из Дрэгичану (натуральная величина).

Рис. 3. — Сосуды, обнаруженные в могильнике Гогошари.

Рис. 4. — Керамические фрагменты из Гогошари.

Рис. 5. — Бутылочка из раскопок в Гогошари (натуральная величина).

Рис. 6. — Карта археологических раскопок в южном районе Джурджу.

DÉCOUVERTES ARCHÉOLOGIQUES DANS LE DISTRICT DE GIURGIU

(RÉSUMÉ)

Une série d'investigations sur les lieux ont été entreprises au cours des années 1952 et 1953 dans le district de Giurgiu; à cette occasion on a identifié certains établissements humains datant de l'époque de la commune primitive et du début de l'époque féodale.

On doit mentionner une importante découverte: le cimetière de Gogoșari, qui date du IV^e siècle de notre ère. Sur le territoire de ce district, on trouve également d'assez fréquents vestiges des établissements daciques.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. — Vases trouvés dans les sépultures de Căcaleți.

Fig. 2. — Petit ciseau et outils en silex de Drăghiceanu (grandeur nature).

Fig. 3. — Vases découverts dans le cimetière de Gogoșari.

Fig. 4. — Tessonns céramiques de Gogoșari.

Fig. 5. — Le petit flacon trouvé dans la station de Gogoșari (grandeur nature).

Fig. 6. — Carte des stations archéologiques situées au sud du district de Giurgiu.
